

Sygn. akt I ACz 1255/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2015 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. C., B. D. i K. J.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek zażalenia powodów na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 23 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I C 261/15

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 1255/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie zwolnił powódkę K. C. od opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 500 złotych (punkt I), w pozostałej części wniosek powódki K. C. oddalił (punkt II), zwolnił powoda B. D. od opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 500 złotych (punkt III), w pozostałej części wniosek powoda B. D. oddalił (punkt IV), zwolnił powódkę K. J. od opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 500 złotych (punkt V), w pozostałej części wniosek powódki K. J. oddalił (punkt VI).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy uznał, że sytuacja życiowa i majątkowa powodów, oceniona w oparciu o przedłożone przez powodów K. J. i B. D. oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania oraz przedłożone przez nich pisemne wyjaśnienia wraz z dołączonymi dokumentami, pozwala każdemu z powodów na uiszczenie opłaty sądowej od pozwu w kwocie po 500 zł. Z deklaracji powoda B. D. wynika, że nie jest on osobą zamożną i ponosi znaczne comiesięczne koszty utrzymania, pozostaje jednak we wspólnym gospodarstwie domowym z dziadkami, których sytuacja finansowa jest znacząco lepsza. Miesięczne dochody gospodarstwa domowego dziadków i powoda to ok. 5000 zł. Powód wezwany do przedstawienie odcinków emerytur babki i dziadka nie wypełnił tego obowiązku, nie przedkładając odcinka emerytury dziadka. Sąd Okręgowy miał również na uwadze okoliczność, że powódka K. J. otrzymała w 16 grudnia 2014 roku wpłatę na sumę 10.500 zł, co pozwoli jej wygospodarować kwotę potrzebną do pokrycia kosztów postępowania sądowego. Odnośnie wniosku powódki K. C., Sąd Okręgowy stwierdził, że choć powódka wezwana zarządzeniem z dnia 2 marca 2015 r. do uzupełnienia swojego oświadczenia o stanie majątkowym poprzez przedłożenie zaświadczenie potwierdzające uzyskiwane przez nią i męża dochody, oraz o informacji czy ma konto w banku i przyznany limit debetowy (w jakiej wysokości) z dołączoną historią rachunku za ostatnie 3 miesiące, a także wykazanie czy posiada na własność lub współwłasność samochód, oraz dołączenie zeznania podatkowego za 2013 rok (swojego oraz męża) nie przedłożyła stosownych dokumentów w zakreślonym

przez Sąd terminie. Ponadto Sąd wziął pod uwagę, że wysokość ustalonej opłaty nie przewyższa jednomiesięcznych dochodów liczonych łącznie dla powodów pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym i uznał, że z tego względu powodowie są w stanie ponieść koszty w wysokości ustalonej przez Sąd.

Zażalenie na powyższe postanowienie wnieśli powodowie, zaskarżając je w części tj. w punktach II, IV i VI.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucili naruszenie przepisu art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że każdy z powodów jest w stanie uiścić opłatę od pozwu po 500 zł, podczas gdy powodowie nie posiadają dostatecznych środków na uiszczenie opłaty w tej wysokości.

W konkluzji wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powodów od opłaty od pozwu w całości.

W uzasadnieniu skarżący podnieśli, że powódka K. J. przy dochodach w wysokości 1.600 zł i ponoszonych wydatkach na swoje utrzymanie, leczenie, rehabilitację, nie posiada oszczędności i nie ma możliwości wygospodarowania kwoty niezbędnej na pokrycie kosztów sądowych. Odnośnie wniosku powoda B. D. podnieśli, że powód nie pobiera już renty rodzinnej w kwocie 850 zł, gdyż nie jest już uczniem. Również podane w złożonym oświadczeniu majątkowym dochody dziadka są nieaktualne, gdyż dziadek powoda zmarł w dniu 31 stycznia 2015 r. Z tego względu obecnie pozostaje na utrzymaniu babci, J. D. której jedynym dochodem jest emerytura w kwocie 2.530 zł. Z kolei powódka K. C. z tytułu umowy zlecenia osiąga miesięcznie dochodów w kwocie 1.350 zł, mając na utrzymaniu dwójkę małoletnich dzieci.

W piśmie procesowym z dnia 22 maja 2015 r. pełnomocnik powodów podał, że powódka K. C. nie osiąga już wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia w kwocie 1.350 zł. Powódka stara się o prace w Hotelu (...) w K.. Stwierdził, że powódka nie jest właścicielem konta bankowego, nie ma przyznanego limitu samochodowego i nie jest właścicielem samochodu.

W piśmie procesowym z dnia 26 maja 2015 r. pełnomocnik powodów oświadczył, że przelew z dnia 16 grudnia 2014 r. na rachunek powódki K. J. w kwocie 10.500 zł dotyczył w rzeczywistości G. D. (1), co wynika z tytułu przelewu. Powódka użyczyła mu konto i przekazała pieniądze, gdyż G. D. (1) nie posiada rachunku bankowego. Powódka K. K. w ramach postępowania likwidacyjnego nie otrzymała żadnych kwot.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, iż nie zostało wykazane, aby powodowie nie byli w stanie ponieść kosztów sądowych w orzeczonej części tj. w zakresie części opłat sądowych od pozwu w kwotach po 500 zł.

O zwolnienie od kosztów sądowych może ubiegać się zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Z 2005 r., Nr 167, Poz. 1398), osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Natomiast stosownie do treści art. 101 ust. 1 u.k.s.c. sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów. Wobec tego, zwolnienie od kosztów sądowych uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba ta nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego.

Należy mieć na uwadze, że zasadą w procesie cywilnym jest ponoszenie przez strony kosztów sądowych, w tym opłat. Jedynie wyjątkowo Sąd zwalnia stronę z obowiązku ich uiszczenia. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest bowiem skierowana do osób najuboższych, które bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z ich egzystencją nie są w stanie ponieść kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy uwzględniając treść przepisu art. 102 u.k.s.c. i art. 101 u.k.s.c. trafnie wskazał okoliczności dla których uznaje zdolność powodów do poniesienia kosztów sądowych w orzeczonej części.

Sąd Okręgowy prawidłowo wziął pod uwagę fakt, że żaden z powodów nie jest pozbawiony źródeł dochodu a kwota którą zobowiązani są uiścić nie przekracza wysokości ich jednomiesięcznych budżetów domowych. Sytuacja finansowa powodów nie jest na tyle trudna, by uzasadniać wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych w całości. Powódka K. J. posiada stałe źródło w postaci świadczenia rentowego, co wystarcza jej na pokrycie bieżących kosztów utrzymania. Nadto Sąd Okręgowy trafnie zwrócił uwagę, że powódka K. J. otrzymała w dniu 16 grudnia 2014 r. wpłatę na kwotę 10.500 zł, z której może wygospodarować kwotę potrzebną do pokrycia części kosztów sądowych. Dla oceny tej kwestii przywołać można fragment uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r. (sygn. I CZ 99/80, Lex nr 8257): „Strona przygotowująca się do procesu sądowego powinna być świadoma wydatków związanych z tym przedsięwzięciem i powinna się do niego przygotować przez poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków, które nie są niezbędne”. Również powódka K. C. posiada stałe źródło zarobkowania. Nie mogą odnieść zamierzonego skutku zawarte w zażaleniu argumenty powoda B. D. o zaprzestaniu pobierania renty oraz tym, że na skutek śmierci jego dziadka uszczuplone zostały źródła jego dochodu. Powód B. D. ukończył już 20 lat, według oświadczenia nie studiuje, nie pracuje i nie osiąga własnych dochodów, pozostając na utrzymaniu babci. W ocenie Sądu Apelacyjnego powód, nie jest ograniczony ani swoim wiekiem ani zdrowiem, nie ma zatem żadnych przeszkód, by wykorzystał swoje możliwości zarobkowe i podjął jakiegokolwiek, zatrudnienie, choćby dorywcze i w ograniczonym wymiarze czasu, celem zgromadzenia środków na wymaganą część opłaty sądowej. Niewątpliwie rynek pracy w miejscu zamieszkania powoda (K.) daje duże możliwości podjęcia zatrudniania w celu uzyskania odpowiednich dochodów.

W tym miejscu Sąd Apelacyjny podkreśla, że powodowie powinni przed wniesieniem pozwu liczyć się z koniecznością ponoszenia wydatków związanych z dochodzonym roszczeniem i zabezpieczyć na cen cel chociażby minimalną kwotę. W tej sytuacji, mając na uwadze, że od czasu zdarzenia wywołującego szkodę w postaci śmierci G. D. (2) (1998 r.) do czasu wniesienia pozwu (2015 r.), upłynął tak długi okres czasu, każdy z powodów mógł zaoszczędzić niewielką kwotę po 500 zł z przeznaczeniem na częściowe pokrycie opłaty sądowej od pozwu. Choć trudno oczekiwać, by powodowie oszczędzali na koszty sądowe od dnia zdarzenia, także z uwagi na odmienne ówczesne poglądy orzecznictwa co do roszczenia o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej, o tyle można było wymagać, by oszczędności te czynili przez krótszy okres. Wskazać należy, że w pozwie powodowie przyznali, że otrzymali w postępowaniu likwidacyjnym od strony pozwanej łączną kwotę 78.000 zł tytułem odszkodowania i nie wskazali, by w jakikolwiek sposób w całości lub w przeważającej części kwotę tę spożytkowali. Zauważenia także wymaga, że każdy z powodów uzyskał zwolnienie od kosztów sądowych w części obejmującej zasadniczą część kosztów sądowych. Ponadto koszty sądowe mają charakter zwrotny tzn. w razie wygrania procesu powód będzie się mógł domagać od strony przeciwnej zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. W takiej sytuacji, zachodzi jedynie tymczasowa konieczność ich pokrycia przez powodów jako stronę inicjującą postępowanie.

Sąd Apelacyjny, biorąc pod uwagę całokształt sytuacji, uznał, że powodowie mieli możliwość zgromadzenia części środków na poczet uiszczenia opłaty od pozwu. Uiszczenie części kosztów sądowych w niniejszej sprawie, które na obecnym etapie postępowania ograniczają się do opłaty sądowej od pozwu w kwotach po 500 zł, nie spowoduje uszczerbku utrzymania koniecznego dla powodów i ich rodzin.

Z uwagi na powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.